HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אלמא איסור מוקדשין קדים. דמשעה שנולד הוא קדוש ועדיין לא נולד הגיד דהא חזינן דילידת עובר קודמת לילידת גיד: ומשנינן **אע"ג דאיסור מוקדשים קדים אפי' איסור גיד וחייל.** הואיל ואיסור חמור הוא שנוהג בבני נח כדקתני מתניתין (לקמן דף ק:) והלא לבני נח נאסר גיד הנשה: ופרכינן **מאן שמעת ליה הא סברא.** דנוהג בבני נח רבי יהודה בשילהי מתני' (שם): **והאי סברא דרישא דמתניתין דלא כרבי יהודה דקתני בירך של ימין ושל שמאל.** ואילו רבי יהודה שמעינן ליה לקמן [ע"ב] דאמר אינו נוהג אלא באחד: **סבר לה כווותיה בחדא.** דנוהג בבני נח: **ופליג עליה בחדא.** דנוהג בשתי יריכות: **אימור דשמעת ליה לר' יהודה.** דאמר דמשום חומריה דגיד דנוהג בבני נח חייל נמי אאיסור אחרינא: **בטמאה.** שמעת ליה דאתי איסור גיד וחייל אאיסור טמאה דאע"ג דאיסור טמאה ממעי אמה ואיסור גיד אינו עד שיולד דהא רבי יהודה אין נוהג בשליל קאמר בתנתיתין אפילו הכי חייל גיד אטמאה משום דאיסור טמאה לאו בעלמא הוא ואיסור גיד חמור שכן נוהג בבני נח: **קדשים דאיסור כרת.** שעל ידי קדשים בא לידי כרת כגון אכלו בטומאה או פגול ונותר: **מי שמעת ליה.** דחייל גיד עלייהו: **אלא הכא במבכרת עסקינן.** דלא קדוש ולד אלא ברחם ביציאתו ואשמעינן תנא דידן דאע"ג דאין גיד נוהג בשאר מוקדשים דהא איסור מוקדשים קדים דאתמרת דילידת עובר קודמת ותו לא אתי איסור גיד וחייל אפילו הכי יש מוקדשים שהגיד נוהג בהן כגון בכור ממה נפשך אי נוהג בשליל איסור גיד קודם ותו לא פקע ואי אין נוהג בשליל תרוייהו בהדי הדדי אתו: **ואיבעיא אימא בולדות קדשים.** ואשמועינן תנא דידן דלא קדשי במעי אמן אלא בהוייתן ביציאתן הילכך איסור גיד נוהג בכולן משום דאיכו קדיש דנוהג בשליל ותו לא פקע דלא תימא במעי אמן קדושים ואיסור מוקדשין קדיש כדאמרן בנפל שלא נתקשרו אבריו בגידין ותו לא אתי איסור גיד וחייל. להכי נקט בהוייתן משום לישנא דקרא דילפינן מיניה קדושת ולדות קדשים בפ"ב דבכורות (דף יד:) רק קדשיך[6] אלו תמורות אשר יהיו לך אלו הולדות: **הגאלים.** חטאת ואשם ושלמים: **שאין נאכלין.** עולה: **להגלגולו.** לקי אם אכלו: **להעלותו.** למזבח אין איסור גיד נוהג כדאמרינן לקמן[7] דלא כתיב ולא יאכל המזבח: **לישנא אחרינא כאן לאכלו כאן להעלותו.** מאן דאמר אין נוהג בעולה לאכלו קאמר שאינו מצווה לאכלו מן הירך ומאן דאמר נוהג להעלותו קאמר דאסור להעלותו בפני עצמו אם פירש מן הירך: **רב נחמן בר יצחק אמר לאכלו פליגי.** דמ"ד נוהג קסבר מצוה לאכלו. ולישנא קמא להעלותו פליגי מ"ד נוהג קסבר להעלותו נמי אסור עם הירך כדפליגי רבי ורבנן לקמן דלרבי שרי כדמוקי לקמן אליבא דרבי כי איצטריך קרא למשרי גיד הנשה במחובר ולרבנן אסור דבעינן מן המותר לישראל: **הכל.** רבוא הוא: **אפילו פרשו.** מן הבשר הנ גידין. בגידין המותרין קאמר דומיא דעצמות: **ומאן שמעת ליה דו'.** כלומר והך מתניתי' לאו דברי הכל היא אלא רבי היא ופליגי רבנן עליה וכדתניא דו' ומפלוגתייהו שמעינן לרבי גיד הנשה מותר ולרבנן אסור כדמפרש ואזיל: **ומה אני מקיים הבשר והדם.** ולא גידין: **בפוקעין.** מעל האור. אשקלו"ט: **מידי דהוי ארשאה של עולה.** דלריך שיקריבנו שלם כדכתיב (ויקרא ו) ואת הראש והרי עצמות הרבה יש: ממשקה

אלמא איסור מוקדשין קדים. אמר ר"ת משום דממחלה הכל הוא בשר והבשר עצמו מתקשה אחרי כן ומתלבן ונעשה גיד א] ובקונטרס פי' לקמן דממחלה כשהגיד נולד אינו על הכף ולא חייל עד שיבא ויתקשה על הכף ואע"ג דהשתא ר"ל דאין איסור גיד חל על איסור מוקדשים על איסור אבר מן החי דלא חמיר כמוקדשים חייל ועוד דאי אפשר לאיסור גיד להיות בענין אחר ועוד דאין איסור אבר מן החי חל עד שיולד דאמר בסוף פרקין (לקמן דף קג.) כגון שנטרפה עם יציאת רובה דאיסור טרפה ואיסור אבר מן החי חייל בהדי הדדי:

והא מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני נוהג בשל ימין בו'. ה"מ למימר מדקתני נוהג בשליל ופליג ר' יהודה אלא ריש"א דמלתא נקט: **קדשים דאיסור כרת מי שמעת ליה.** משמע דאפילו בשלמים ולאחר זריקה דשרי אף לזרים בעי למימר דלא חייל כלל איסור גיד ושרי באכילה אע"ג דלאחר זריקה פקע איסור קדשים מדלא אשכחן דחייל אלא במבכרת ותימה כיון דהשתא ליכא איסור קדשים אע"ג דיכול לבא לידי איסור כרת כגון אם אוכלו בטומאת הגוף אמאי לא יחול איסור גיד דאין כאן איסור חל על איסור כדאמר בפרק אלו הרבעה אמין (יבמות דף לב.) דאחות אשה מתלא תלי וקאי כו' וי"ל כיון דמחייב לא חייל איסור גיד דאיכא איסור מוקדשין דיכול לבא לידי כרת על ידי פיגול ונותר וטמא תו לא חייל איסור גיד לאחר שחיטה וזריקה דבעינן שיחול מחייב איסור גיד דומיא דיעקב דשבא לו גידו מחייב וא"ת וימא מגו דאיתוסף איסור גיד לבני נח איתוסף נמי לישראל וי"ל דהא דנאסר לבני נח היינו דוקא לבני יעקב דקודם מתן תורה איקרו בני נח ואפילו נאסר מתחלה לכל אומות העולם הא אמר בפ' אלו הרבעה מיתות (סנהדרין דף נט.) כל מצוה שנאמרה לבני נח ולא לבני נח בשיני לישראל נאמרה ולא לבני נח וא"כ לאחר מתן תורה שרו לכולהו לבר מישראל וא"ת וימא מיגו דאיתוסף איסור גיד לגבוה דאסור להעלותו איתוסף נמי להדיוט איסור אכילה וי"ל דאיכא למאן דאמר בסמוך מחוברין יעלו: **הכא במבכרת עסקינן דברחם קדוש.** ובהדי הדדי קאתו וקמ"ל דלא מבטל איסור קדשים החמור איסור גיד הקל מלחול עמו וא"ת והא איסור גיד לרבי יוחנן קדים דאמר (לעיל דף עה.) תלש חלב מבן תשעה חי דחלבו כחלב בהמה והדר אתא איסור מוקדשין דחמיר וחייל עליה וא"כ לרבי יוחנן מוקדשין והגין בגיד מבעי ליה ונראה דלר' יוחנן לא חייל איסור גיד ואיסור חלב עד שיבא לאוץ ממעי אמו לאויר העולם וכן משמע דבסוף פירקין (לקמן דף קג.) קאמר רבי יוחנן גופיה כשנטרפה עם יציאת רובה דאיסור אבר ואיסור חלב ואיסור טרפה בהדי הדדי קאתו אלמא דליכא איסור חל[8] במעי אמו:

פרשו ירדו **רבי היא דתניא בו'.** תימה אמאי מייתי הך ברייתא קמייתא וגראה דאי לאו ברייתא קמייתא המ"ל דרבנן סברי שיש לרבות כל מה שנוכל לרבות ואפילו פרשו דאיסורא ולית לן למעוטי אלא פוקעים גרידא שהוא סוף העלאה ורבי סבר דרבוא ומיעוטא אית לן לאוקומי בתחלת העלאה ולא נמעט כמו כן אלא דבר אחד דהיינו פרשו דאיסורא אבל מחוברים דאיסורא ופרשו דהיתירא יעלו ולהכי מייתי ברייתא קמייתא דגידים דהיתירא נמי כשפרשו ירדו דומיא דעצמות דהיתירא ועל כרחך רבי היא אלמא מרבי רבי כל מה שיכול לרבות דהא אוקי נמי מיעוטו בפרשו דהיתירא והכי נמי לרבנן לא מרבי כל מה שיכולין לרבות אלא ממעטין דאיסורא אפילו במחוברין:

מסורת הש"ס

[6] [לקמן ק: קב.], [זבחים לא. קיד. מנחות פג. כריתות כג: תמורה יא. כה. נדה מא.], [7] זבחים פה:, [8] [ג"ז שם פו. וע"ש], [9] [דברים יב], [10] [ע"בז], [11] [חלב רש"ש],

תורה אור השלם

1. וְקָרְבוּ וּכְרָעָיו יִרְחָץ בַּמַּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ׃ ויקרא א ט

2. וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל׃ דברים יב כז

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה אלמא וכו' ובקונטרס פי' לקמן. נ"ב עיין רש"ש יוסף לקמן דף נ"ו ע"ב בד"ה ולע להתוס' לעיל דף נ' וכו' כתב שם דלא ידע מיה מקוס פרש"י הזה ועש"ה דף ק"ב עמוד ד':

מוסף רש"י

בהוייתן הן קדושים. כשנולדים הן קדושים ולא במעי אמן (מנחות פג. מכת"י וכעי"ז תמורה כה.) ולהכי נקט לשון בהוייתן, משום דהא דולדות קדשים קדושים נפקא לן בפ"ק דבכורות מיהיו לך, דכתיב רק קדשיך, אלו התמורות, אשר יהיו לך אלו הולדות (מנחות שם וכעי"ז זבחים קיד. וכריתות כג:). יכול יחלרץ. מלוה מוטלת עליו (זבחים פו.).

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הל' ו:

ח ב מיי' פ"ג מהלכות פסולי המוקדשין הל' טז ופ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ב סמג עשין קפ:

ט ג מיי' פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הל' ג:

לעזי רש"י

אשקלנ"ט [אישקלטי"ר]. להתפוצץ.

רבינו גרשום

דאע"ג דאיסור מוקדשין קדים אתי איסור גיד וחייל שכן איסורו נוהג בבני נח: ופליג עליה בחדא דהוא סבר אינו נוהג אלא בירך של ימין ותנא דידן סבר בין בימין בין בשמאל: אימור דשמעת ליה לר' יהודה בטמאה כו'. כלומר דהוא אמר במתני' איסור גיד נוהג בטמאה דאיסור גיד חל על איסור טומאה דאיסור לאו. כלומר טומאה איסור לאו הוא ואיסור קל הוא לפי' איסור גיד חל עליו. בקדשים דאיסור כרת מי שמעת ליה דאיסור גיד חל על איסור קדשים דחמור: אלא הכא במ"ע במבכרת. כלומר דאינו קדוש אלא בצאתו מן הרחם דבצאתו מן הרחם יש עליו גיד ובהדדי קאתיין: ואיבעיא אימא לעולם בולדות קדשים. כלומר ואי פרכת והא לא אתי איסור גיד וחייל אאיסור קדשים קסבר ולדות קדשים בהוייתן [הן] קדושים ולא במעי אמן אלא בשעת הוייתו לעולם שהוא בשעת לידתו דגיד וקדושה בהדי הדדי קאתו: לא שנו אלא קדשים הנאכלין דגיד הנשה נוהג בהן אבל קדשים שאין נאכלין כגון עולה אין גיד הנשה נוהג בהן: כאן להלקות כו'. כלומר מה דאמרי' אין גיד הנשה נוהג בהן להלקותו מי שאוכלו דכיון שאין ראוי לאכילה אין חייב מלקות אבל איסורא עבד אבל להעלותו ע"ג המזבח להקטירו גיד הנשה נוהג בהן דאין מקטיריו אותו: רב נחמן בר יצחק אמר להעלותו פליגי. כלומר דאמר אין גיד הנשה נוהג בהן מעלין אותו להקטיר: יכול אפי' פירשו. כלומר יכול אפי' ניטלו מן הבשר: ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם. כלומר הבשר אין אבל גידים ועצמות לא: הא מה אני מקיים ועשית עולותיך וגו' בפוקעין. כלומר לאברים ופדרים שנתעכלו מע"ג המזבח דאותן אתה מחזיר אבל עיכולי גידים ועצמות אי אתה מחזיר: